



Rīgas Tehniskās universitātes rektors akadēmiķis Ivars Knēts:

Jautājums pareizi uzstādīts – krīzes apstākļos vajadzētu rīkoties tā, lai tieši atbalstītu izglītības iestādes. Liela daļa valstu tā arī dara. Jāmin kaut vai Somijas piemērs – deviņdesmito gadu sākumā, pēc PSRS sabrukuma,

Somijas galvenais eksporta tirgus – Padomju Savienība – pazuda, un Somijai bija grūti iekarot jaunu eksporta tirgu Rietumeiropā. Taču Somijas valdība, plānojot valsts budžetu, vislielāko atbalstu paredzēja tieši izglītībai, sevišķi augstākajai izglītībai un zinātnei. No zinātņu jomām sevišķa uzmanība tika piešķirta lietišķajai zinātnei – tām zinātnes jomām, kam ir praktiska pielietojamība un inženiertehnisks novirziens. Viens no šī atbalsta rezultātiem ir Somijā radītais telefona aparāts „Nokia”, kas šobrīd ir pazīstams visā pasaulē. Tas ir Somijas valdības nopelns, kas valstij palīdzēja salīdzinoši ātri pārvarēt krīzi. Latvijas valdība varētu izstrādāt līdzīgu stratēģiju krīzes pārvarēšanai.

Otrs aspekts, kas nav mazāk svarīgs – krīzes apstākļos, sevišķi tad, kad veidojas bezdarbs, aktīva darbošanās izglītības jomā. Cilvēkiem, kas zaudējuši darbu, tas nodrošinātu konkrētas aktivitātes un rīcības plānu – viņi nestaigātu bez darba, žēlodamies, cik viņiem grūti, bet apgūtu konkrētu profesiju. Kamēr cilvēks būs studējis augstskolā, iespējams, krīze būs jau beigusies. Viņš būs ieguvis jaunas zināšanas, ar kuru palīdzību varēs iegūt prestižu un valstij nepieciešamu darbu.

Katra augstākās izglītības iestāde piedāvā savas studiju programmas. RTU piedāvā tādas augstākās izglītības studiju programmas, kuras, sekmīgi īstenotas un attīstītas, palīdzētu attīstīties arī Latvijas ekonomikai. Īpaši nozīmīgas krīzes situācijas pārvarēšanai ir RTU īstenotās studiju programmas tādās jomās kā enerģētika, elektronika, siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas, būvniecība, vides zinātne, ķīmija, materiālzinātne un ķīmijas tehnoloģija, medicīnas inženierija un fizika, inženiertehnika, mehānika un mašīnbūve u. tml. Tās ir jomas, kas valstij un tās iedzīvotājiem ir absolūti nepieciešamas un dod lielu pievienoto vērtību.

Domāju, ka valdībai, plānojot valsts budžeta izdevumus Latvijas augstākās izglītības sistēmas nodrošināšanai, būtu jāturas pie tās koncepcijas, kas tika veiksmīgi īstenota jau vairākus gadus: valsts apmaksā studiju vietas tieši labākajiem studentiem, kas studē valsts attīstībai primāri nepieciešamos studiju virzienos. Krīzes apstākļos nedarbojas sauklis „Nauda seko studentam!”, jo nav noslēpums, ka studenti ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs masveidā izvēlas studēt vieglākās jomās, kur nav nepieciešamas zināšanas eksaktajos priekšmetos. Bet šīs „vieglākās” studiju jomas nedod valstij produktus ar pievienoto vērtību un nepaaugstina iekšzemes kopprodukta un eksporta rādītājus.

Izglītība turas uz trim galvenajiem vaļiem – zinošiem, gribošiem un varošiem studentiem; labu akadēmisko personālu, kas veic zinātnisko darbību un spēj savas zināšanas nodot studentiem; kā arī uz labu augstākās izglītības iestādes infrastruktūru, kas nodrošina piemērotus apstākļus kvalitatīvām studijām.

Lai RTU spētu veikt savu misiju – sagatavot darba tirgū pieprasītus un konkurētspējīgus augstas kvalitātes tehnisko zinātņu speciālistus – nepieciešams nopietns un pārdomāts valsts atbalsts. ■